

Rapport

Klimaat en het nieuwe kabinet

*Een representatief onderzoek onder de Nederlandse bevolking (18+) naar het belang van klimaatbeleid voor de stemkeuze bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021.
In opdracht van Milieudefensie.*

Colofon

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2021/20

Datum

januari 2021

Opdrachtgever

Milieudefensie

Auteurs

Milan Driessen
Peter Kanne

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research en Milieudefensie) duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

Belangrijkste uitkomsten	4
1 Zorgen om klimaatverandering	8
1.1 Zeven van de tien maken zich zorgen om klimaatverandering	8
1.2 Volgend kabinet moet meer doen tegen uitstoot van broeikasgassen	10
1.3 Klimaatstandpunt van partijen is belangrijk voor meerderheid kiezers	12
1.4 Meeste kiezers maken zich zorgen én wegen klimaatstandpunt mee	13
2 Rol van de overheid en bedrijven	15
2.1 Kiezers eensgezind over rol voor de overheid	15
2.2 Grote bedrijven moeten meer doen tegen klimaatverandering	16
2.3 Meerderheid ziet in coronacrisis kans voor duurzame economie	17
3 Onderzoeksverantwoording	18

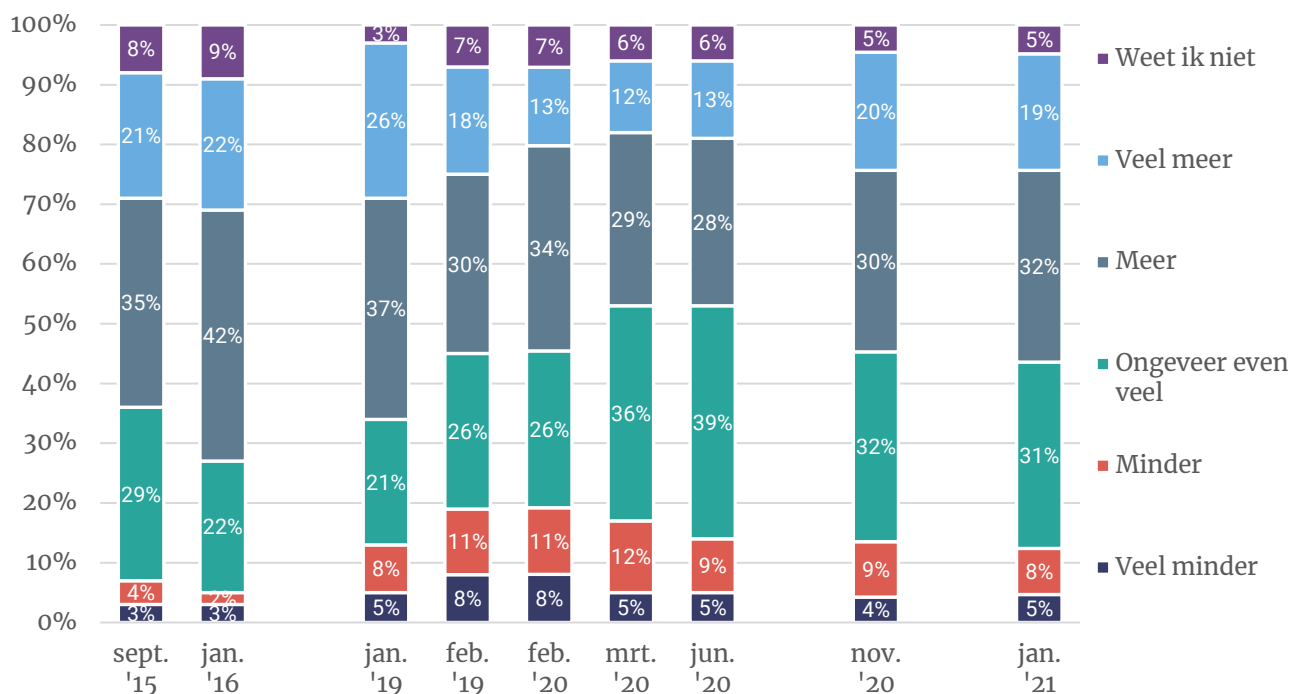
Belangrijkste uitkomsten

Helpt kiezers: volgend kabinet moet meer doen tegen uitstoot van broeikasgassen

Een groot deel van de Nederlanders maakt zich zorgen over de uitstoot van broeikasgassen en de effecten daarvan op klimaatverandering (69%). Dit geldt voor de meeste kiezersgroepen. Kiezers van PVV, SGP en FvD hebben vaker ‘geen’ of ‘niet zo veel’ zorgen over klimaatverandering. De helft van de Nederlanders wil dat het volgende kabinet meer (32%) of veel meer (19%) doet aan de uitstoot van broeikasgassen dan het kabinet-Rutte III heeft gedaan, 13 procent vindt dat dat juist *minder* moet zijn.

Figuur 1 - Vindt u dat een volgend kabinet, na de verkiezingen van maart 2021, meer, minder of ongeveer even veel moet doen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen? (In vergelijking met wat het kabinet-Rutte tot nu toe bekend heeft gemaakt om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen)

Basis: N = 2.336

* In november is voor het eerst gevraagd naar een “*volgend kabinet*”, daar in maart 2021 Tweede Kamerverkiezingen zijn. Daarvoor is gevraagd of “het kabinet Rutte III” meer moet doen dan ze tot dan toe hebben gedaan.

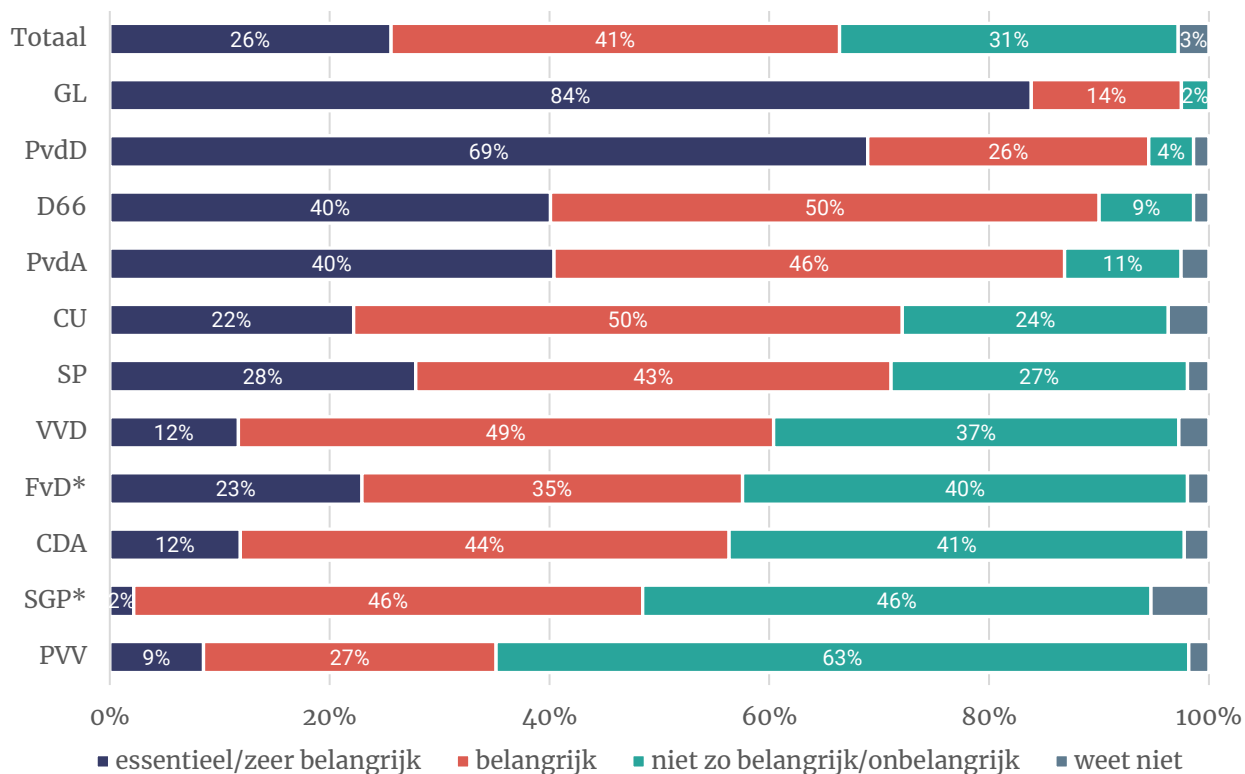

Twee derde vindt klimaatstandpunt van partij belangrijk voor hun stemkeuze

Voor twee derde van de kiezers is het klimaatstandpunt van hun partij voor hun keuze (zeer) belangrijk. Voor een kwart is dit zelfs essentieel (26%). Een van de drie kiezers vindt het klimaatstandpunt niet zo belangrijk (31%).

Figuur 2 – In welke mate weegt het klimaat mee bij uw keuze voor een partij bij de Tweede Kamerverkiezingen, volgend jaar? Het klimaatstandpunt van de partij is voor mijn keuze...

Basis: Nederlanders met een eerste stemvoorkeur, N = 2.150

* Het aantal waarnemingen voor FvD is 49 en voor de SGP 45. Bij minder dan 50 waarnemingen spreken we van indicatieve percentages.

Kiezers maken zich zorgen om klimaatverandering én laten klimaat meewegen in hun stemkeuze

Niet alleen maken de meeste kiezers zich zorgen om het klimaat, maar ze nemen het klimaat ook mee in hun stemoverweging. Dit geldt voor 57 procent van alle kiezers.

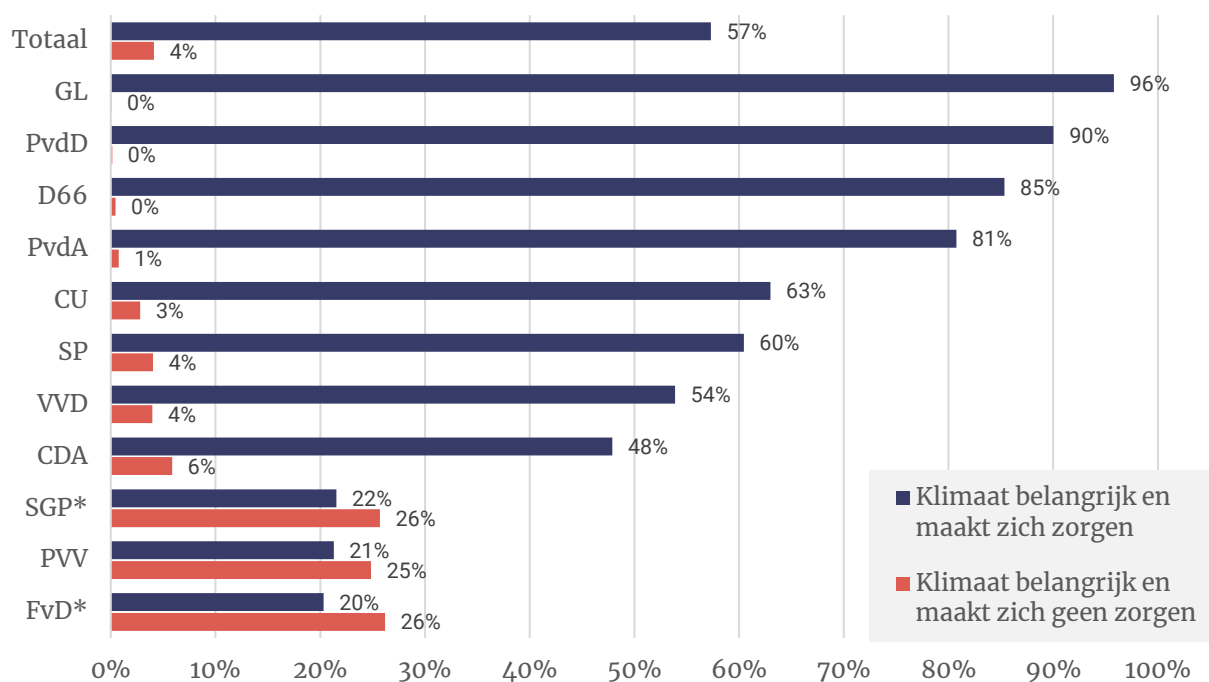
Een klein deel van 4 procent vindt het klimaatstandpunt van de partij belangrijk voor hun stemkeuze en maakt zich géén zorgen over de klimaatverandering.

De meeste kiezers van GroenLinks, PvdD, D66 en PvdA maken zich zorgen over het klimaat en vinden dat belangrijk voor hun stemkeuze. Dit geldt ook voor ongeveer de helft van de VVD- en CDA-kiezers.

Onder de achterban van SGP, PVV en FvD is het aandeel kiezers dat zich zorgen maakt over het klimaat en dit meeneemt in hun stemoverweging een stuk kleiner. Hieruit maken we op dat een deel van hun kiezers het klimaat meeneemt en zich zorgen maakt om klimaatverandering (20-22%). Een ander deel laat het klimaat juist meewegen omdat ze tégen de klimaatmaatregelen zijn (25-26%). De rest – ongeveer de helft – vindt het klimaatstandpunt niet belangrijk en weegt het niet mee in hun stemkeuze.

Figuur 3 – Het klimaatstandpunt van de partij is voor mijn keuze (zeer) belangrijk of essentieel; naar de zorgen over de uitstoot van broeikasgassen en naar stemvoorkeur.

Basis: alle kiezers met een eerste stemvoorkeur, N = 2.150. Combinatie van: "In welke mate weegt het klimaat mee bij uw keuze voor een partij bij de Tweede Kamerverkiezingen, volgend jaar?" [Essentieel, zeer belangrijk, belangrijk] en "In hoeverre maakt u zich zorgen over de uitstoot van broeikasgassen (onder andere CO₂), de klimaatverandering en de effecten daarvan voor het milieu?"

* het aantal waarnemingen voor FvD is 49 en voor de SGP 45. Bij minder dan 50 waarnemingen spreken we van indicatieve percentages.

Grote vervuilende bedrijven moeten meer tegen klimaatverandering doen en zich aan Klimaatakkoord van Parijs houden

In totaal vindt 92 procent dat overheden, waaronder Nederland, ervoor moeten zorgen dat ook grote vervuilende bedrijven zich aan de afspraken in het klimaatakkoord van Parijs houden. Onder alle kiezersgroepen vinden we hier brede steun voor.

Bijna zeven van de tien Nederlanders vinden dat grote vervuilende bedrijven meer moeten doen dan ze nu al doen, om klimaatverandering tegen te gaan. Een even zo groot deel is het ermee eens dat de crisis een kans is voor een duurzame economie.

Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van vrijdag 8 januari tot maandag 11 januari 2021. In totaal werkten 2.336 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. Het grootste deel hiervan is afkomstig uit het I&O Research Panel en 119 respondenten vulden de vragenlijst via het panel van PanelClix. Sommige vragen hebben een afwijkende steekproefbasis en zijn niet aan alle deelnemers gesteld. Indien dit het geval is, wordt dit bij de figuur vermeld.

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken.

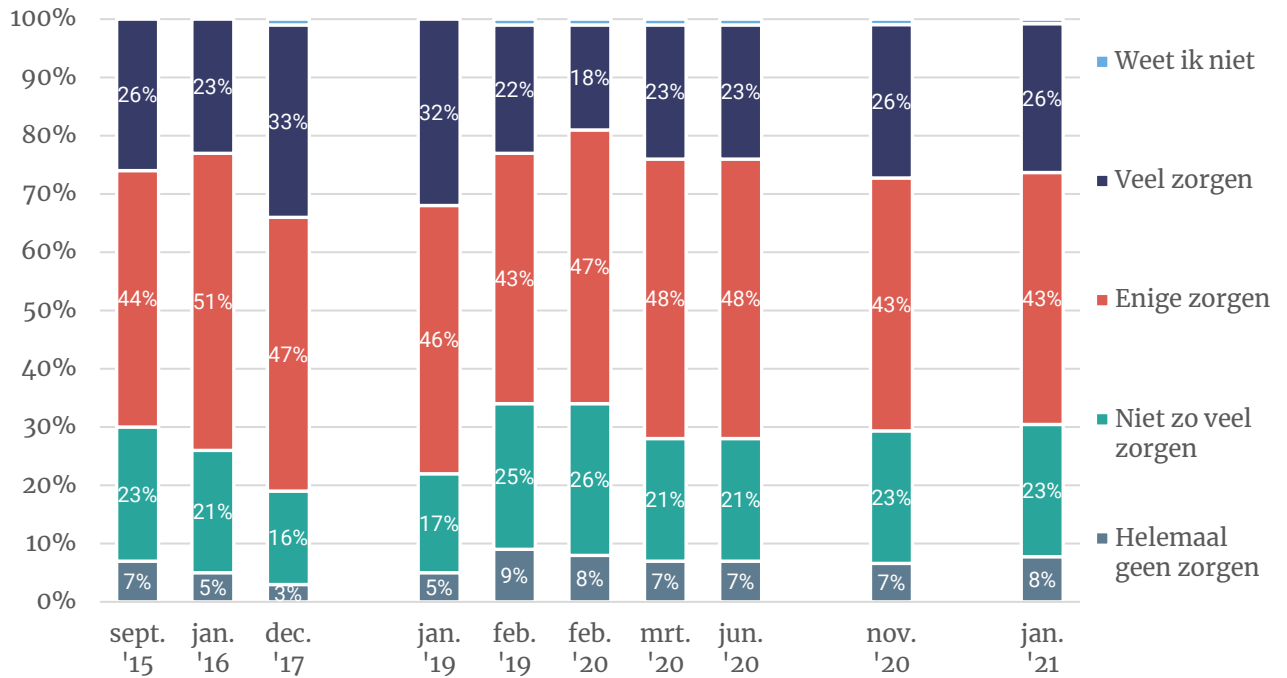
1 Zorgen om klimaatverandering

1.1 Zeven van de tien maken zich zorgen om klimaatverandering

Nederlanders blijven zich zorgen maken over klimaatverandering: 69 procent maakt zich nu veel (26%) of enige zorgen (43%), dat is even veel als in november 2020.

Figuur 4 - In hoeverre maakt u zich zorgen over de uitstoot van broeikasgassen (onder andere CO₂), de klimaatverandering en de effecten daarvan voor het milieu?

Basis: N = 2.336

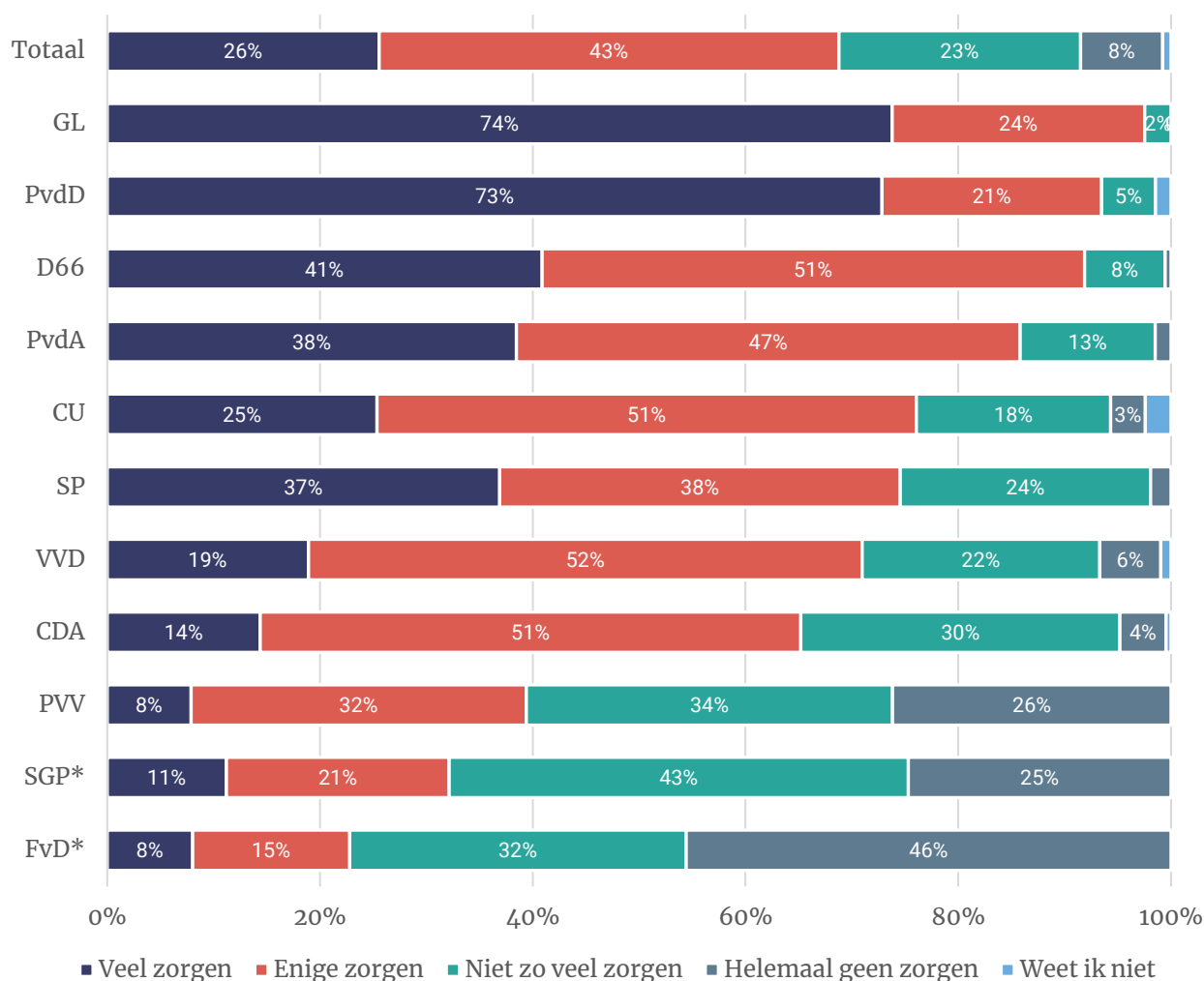
Zeven op tien kiezers maakt zich zorgen over de uitstoot van broeikasgassen

In totaal maakt 69 procent van de Nederlanders zich zorgen over de uitstoot van broeikasgassen, de klimaatverandering en de effecten daarvan voor het milieu. Een kwart zegt zich hier veel zorgen over te maken (26%).

Deze zorgen worden gedeeld door vrijwel alle kiezersgroepen¹: voor kiezers van GL, PvdA en D66 geldt dit voor meer dan 90 procent. Ook kiezers van CU (76%), SP (75%), VVD (71%) en CDA (65%) maken zich in ruime meerderheid zorgen over de uitstoot en de effecten daarvan voor het milieu. Van de PVV-kiezers zeggen vier van de tien (39%²) zich zorgen te maken. SGP- en FvD-kiezers maken zich het minst vaak zorgen; dit geldt voor respectievelijk 32 en 23 procent van hen.

Figuur 5 - In hoeverre maakt u zich zorgen over de uitstoot van broeikasgassen (onder andere CO₂), de klimaatverandering en de effecten daarvan voor het milieu? Naar huidige stemvoorkeur.

Basis: N = 2.336

* het aantal waarnemingen voor FvD is 49 en voor de SGP 45. Bij minder dan 50 waarnemingen spreken we van indicatieve percentages.

¹ Het aantal waarnemingen voor DENK, 50Plus en JA21 is onvoldoende om deze uitsplitsing te maken (n<30)

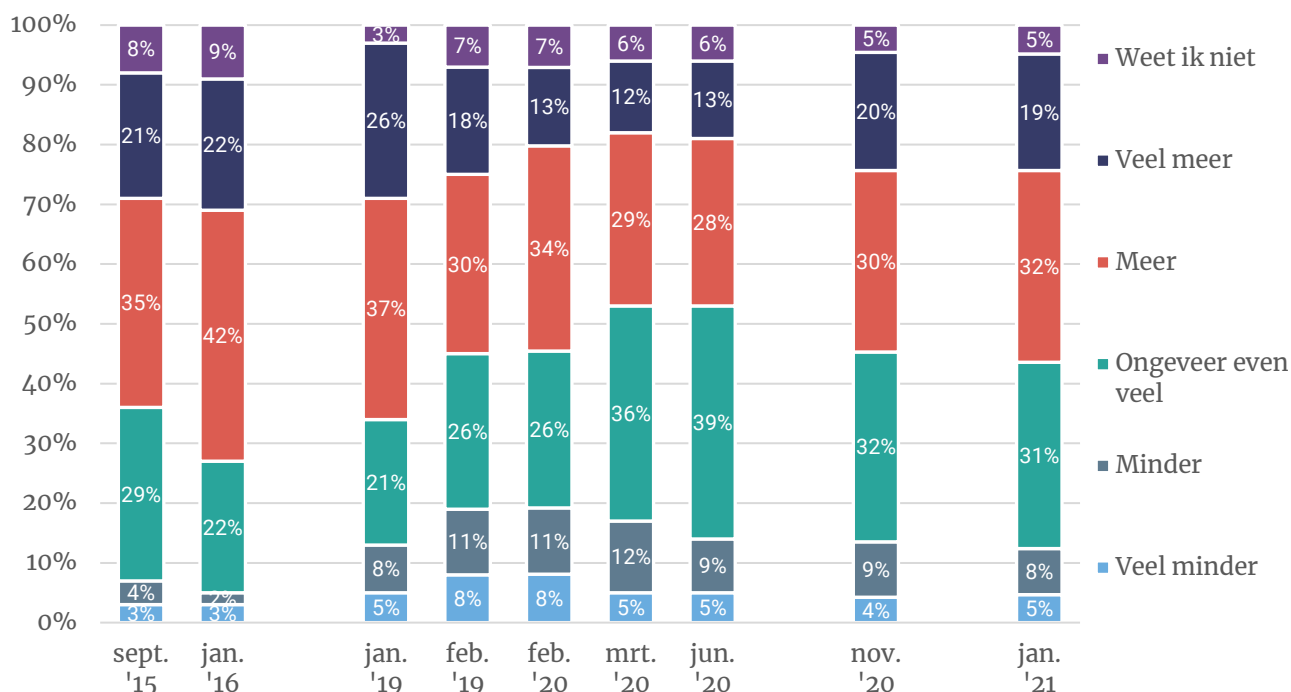
² Na afronding

1.2 Volgend kabinet moet meer doen tegen uitstoot van broeikasgassen

De helft van de Nederlanders geeft aan dat een volgend kabinet meer (32%) of zelfs veel meer (19%) zou moeten doen dan het huidige kabinet - Rutte om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan. Drie van de tien Nederlanders (31%) vinden dat het volgende kabinet ongeveer even veel moet doen en 13 procent vindt dat het kabinet juist (veel) minder moet doen aan deze uitstoot, een even groot aandeel als in november 2020.

Figuur 6 - Vindt u dat een volgend kabinet, na de verkiezingen van maart 2021, meer, minder of ongeveer even veel moet doen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen? (In vergelijking met wat het kabinet-Rutte tot nu toe bekend heeft gemaakt om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen)

Basis: N = 2.336

* In november is voor het eerst gevraagd naar een volgend kabinet, daar in maart 2021 opnieuw Tweede Kamerverkiezingen zijn. Daarvoor is gevraagd of het kabinet-Rutte III meer moet doen dan ze tot dan toe hebben gedaan.

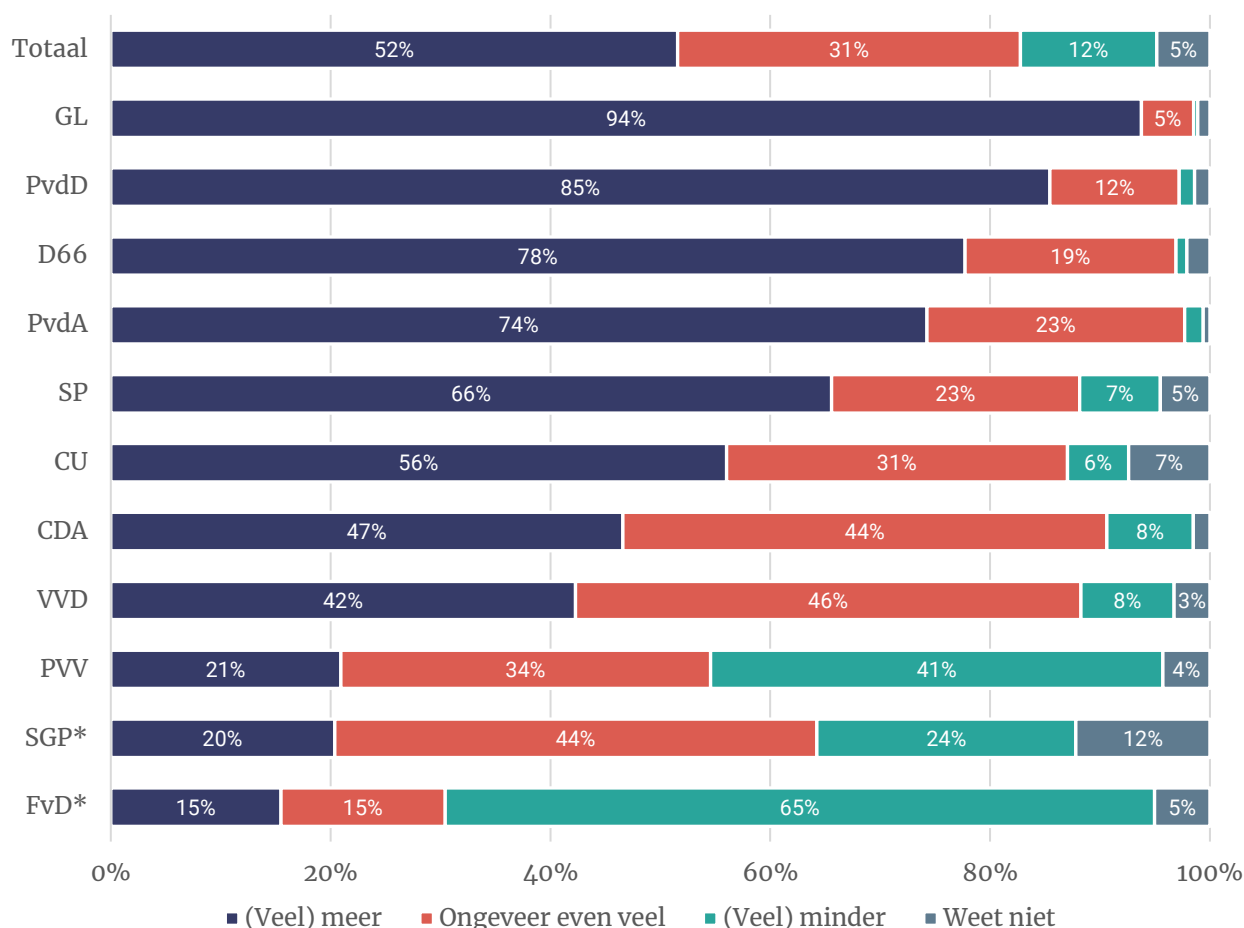
Kiezers willen dat het volgende kabinet meer doet tegen uitstoot

Meer dan de helft van Nederlanders (52%³) vindt dat het volgende kabinet (veel) meer moet doen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Onder GroenLinks-kiezers zegt liefst 94 procent dit. Ook een meerderheid van de kiezers van PvdD (85%), D66 (78%), PvdA (74%), SP (66%) en ChristenUnie (56%) verlangt van een volgend kabinet dat ze meer doen dan het huidige kabinet om de uitstoot te verminderen.

Dat geldt voor iets minder dan de helft van de CDA- (47%) en VVD-kiezers (42%). Een even zo groot deel van beide kiezersgroepen vindt dat een volgend kabinet net zoveel moet doen als het huidige kabinet heeft gedaan. Een kleine minderheid vindt dat er minder gedaan moet worden door het volgende kabinet. Kiezers van SGP, PVV en FvD menen het vaakst dat het volgende kabinet minder moet doen dan wat het kabinet-Rutte III heeft gedaan.

Figuur 7 - Vindt u dat een volgend kabinet, na de verkiezingen van maart 2021, meer, minder of ongeveer even veel moet doen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen? (In vergelijking met wat het kabinet-Rutte tot nu toe bekend heeft gemaakt om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen)

Basis: N = 2.336

* het aantal waarnemingen voor FvD is 49 en voor de SGP 45. Bij minder dan 50 waarnemingen spreken we van indicatieve percentages.

³ Door afrondingsverschillen zijn de 19 procent voor ‘veel meer’ en 32 procent ‘meer’ samen 52 procent.

1.3 Klimaatstandpunt van partijen is belangrijk voor meerderheid kiezers

Aan kiezers met een eerste stemvoorkeur is gevraagd hoe belangrijk het klimaatstandpunt van de partij is voor hun keuze. Voor twee derde van hen is het klimaatstandpunt belangrijk (41%) of zelfs zeer belangrijk (26%).

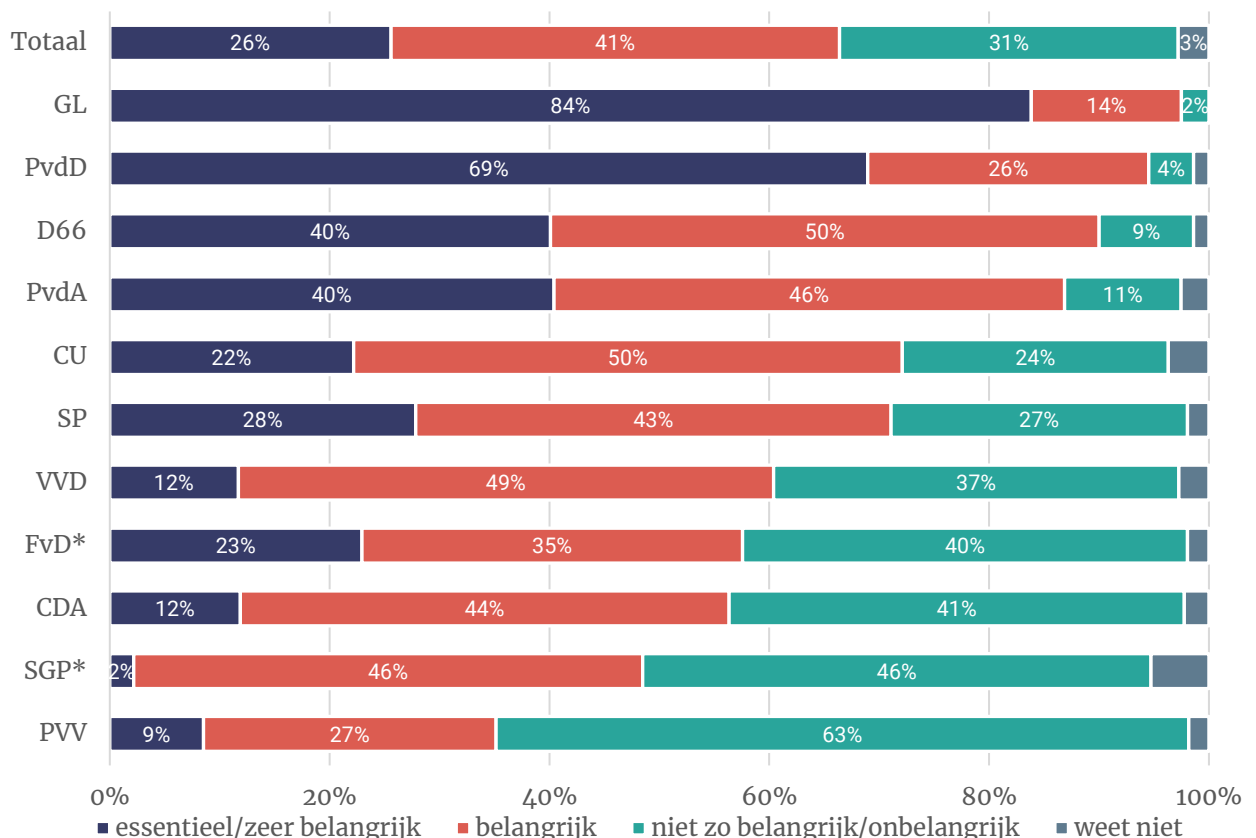
Een derde gaf aan het niet zo belangrijk te vinden. Slechts 3 procent van de kiezers zegt het klimaatstandpunt onbelangrijk te vinden voor hun keuze.

Bijna alle kiezersgroepen vinden het klimaatstandpunt van hun partij in meerderheid belangrijk; van de PVV-kiezers vindt een derde dit (35%) en 48 procent van de SGP-kiezers. Kiezers van GL en PvdD geven het vaakst aan dat het klimaatstandpunt (zeer) belangrijk is. Ook negen van de tien PvdA- (87%) en D66-kiezers (90%) vindt dit standpunt belangrijk. Voor kiezers van VVD (60%⁴) en CDA (56%) geldt dit voor een ruime meerderheid. Circa een kwart van de FvD-kiezers (23%) noemt het klimaatstandpunt van de partij die het huidige klimaatbeleid wil stoppen ‘zeer belangrijk’ of ‘essentieel’ voor hun stemkeuze.

De redenen waarom kiezers het klimaatstandpunt belangrijk vinden verschillen. In [paragraaf 1.4](#) gaan we daar verder op in.

Figuur 8 – In welke mate weegt het klimaat mee bij uw keuze voor een partij bij de Tweede Kamerverkiezingen, volgend jaar? Het klimaatstandpunt van de partij is voor mijn keuze...

Basis: Nederlanders met een eerste stemvoorkeur, N = 2.150

* het aantal waarnemingen voor FvD is 49 en voor de SGP 45. Bij minder dan 50 waarnemingen spreken we van indicatieve percentages.

⁴ Na afronding.

1.4 Meeste kiezers maken zich zorgen én wegen klimaatstandpunt mee

In figuur 9 hebben we de vragen over het meewegen van het klimaatstandpunt en de zorgen over klimaatverandering gecombineerd weergegeven.

Een meerderheid van de kiezers vindt het klimaat (zeer) belangrijk voor hun stemkeuze én maakt zich enige of veel zorgen over klimaatverandering (57%), terwijl slechts 4 procent van de kiezers het belangrijk vindt maar zich weinig of geen zorgen maken. De overige 39 procent vindt het klimaat niet (zo) belangrijk voor hun stemkeuze.

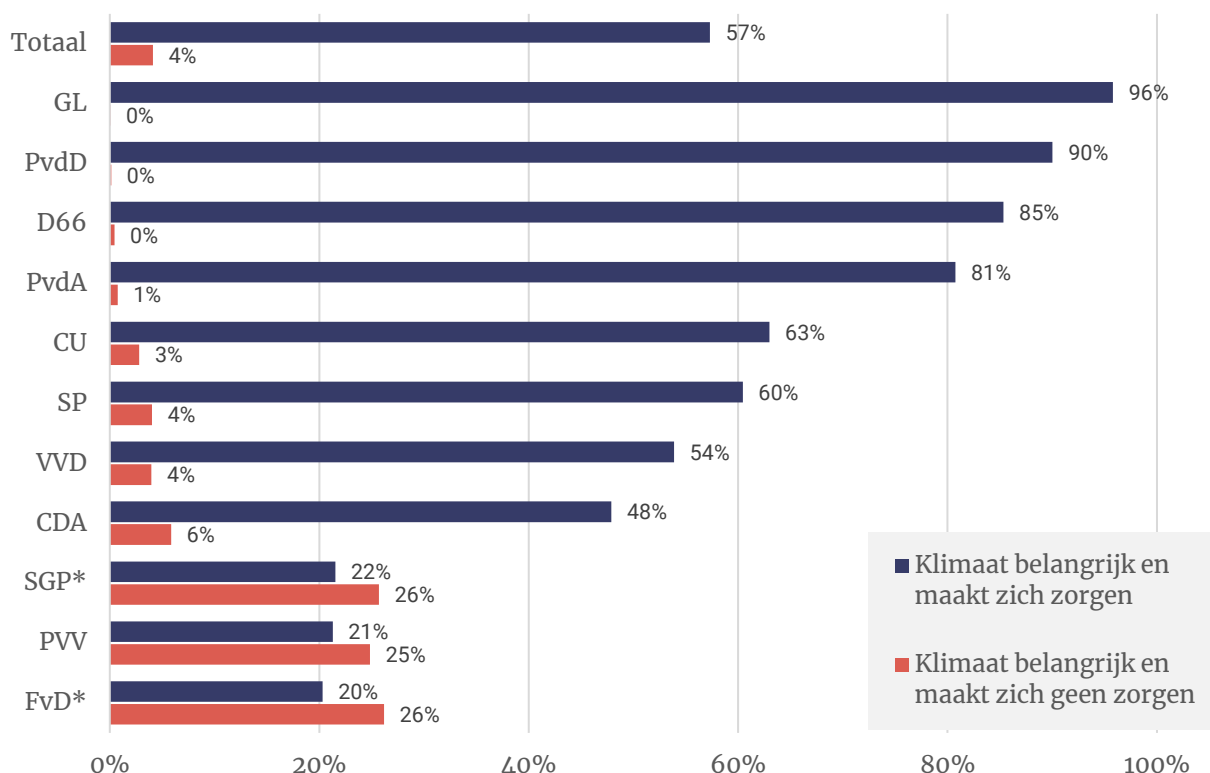
Onder SP-kiezers maakt liefst 60 procent zich zorgen over het klimaat en laat het klimaatstandpunt meewegen in hun stemkeuze, terwijl maar 4 procent zich geen zorgen maakt en dat laat meewegen in de stemkeuze.

Bij de kiezers van SGP, PVV en FvD zien we dat een vijfde zich zorgen maakt over het klimaat én het klimaatstandpunt meeneemt in de stemkeuze, terwijl een kwart dat laat meewegen maar zich juist géén zorgen maakt.

Dit betekent dat circa de helft van de kiezers van deze drie partijen het klimaat niet laten meewegen in hun stemkeuze.

Figuur 9 - Het klimaatstandpunt van de partij is voor mijn keuze (zeer) belangrijk of essentieel; naar de zorgen over klimaatverandering en naar stemvoorkeur.

Basis: alle kiezers met een eerste stemvoorkeur, N = 2.150. Combinatie van de vragen: "In welke mate weegt het klimaat mee bij uw keuze voor een partij bij de Tweede Kamerverkiezingen, volgend jaar?" [Essentieel, zeer belangrijk, belangrijk] en "In hoeverre maakt u zich zorgen over de uitstoot van broeikasgassen (onder andere CO₂), de klimaatverandering en de effecten daarvan voor het milieu?"

* het aantal waarnemingen voor FvD is 49 en voor de SGP 45. Bij minder dan 50 waarnemingen spreken we van indicatieve percentages.

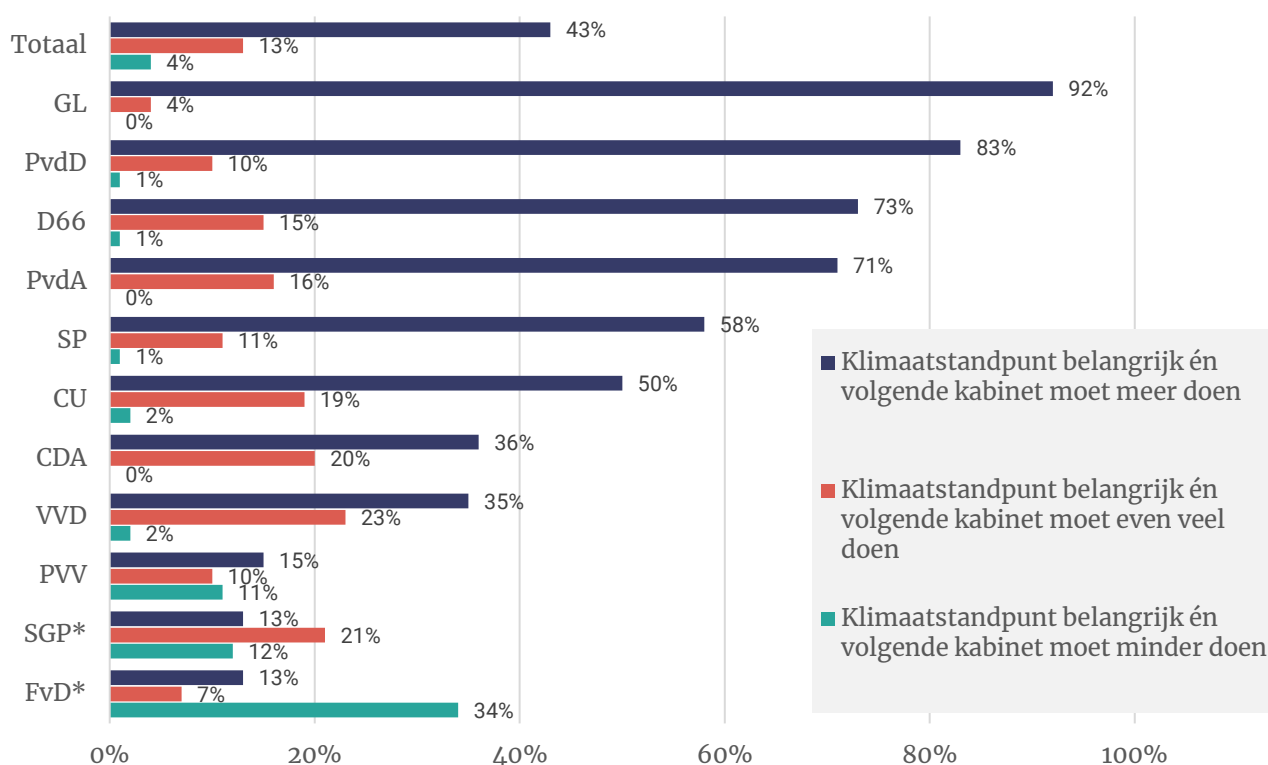
Kiezers die klimaat meewegen: volgend kabinet moet meer doen om uitstoot te verminderen

Kiezers die het klimaatstandpunt laten meewegen in hun stemkeuze vinden vaker dat een volgend kabinet meer moet doen tegen de uitstoot van broeikasgassen: 43 procent van alle kiezers vindt dat het volgende kabinet meer moet doen én neemt het klimaatstandpunt van hun partij mee in hun stemkeuze, 13 procent vindt dat het volgende kabinet even veel moet doen als het vorige kabinet⁵ en 4 procent vindt dat het volgende kabinet minder moet doen én neemt dat mee in hun stemkeuze.

Die laatste groep is alleen onder FvD-kiezers substantieel: een derde van hen vindt dat het klimaatstandpunt van hun partij belangrijk is én vindt dat het volgende kabinet minder moet doen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Dit geldt in mindere mate voor PVV- (11%) en SGP-kiezers (12%).

Figuur 10 – Het klimaatstandpunt van de partij is voor mijn keuze (zeer) belangrijk of essentieel; naar wat het volgende kabinet moet doen en naar stemvoorkeur.

Basis: alle kiezers met een eerste stemvoorkeur, N = 2.150. "In welke mate weegt het klimaat mee bij uw keuze voor een partij bij de Tweede Kamerverkiezingen, volgend jaar?" [Essentieel, zeer belangrijk, belangrijk] en "Vindt u dat een volgend kabinet, na de verkiezingen van maart 2021, meer, minder of ongeveer even veel moet doen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen?"

⁵ Deze vraag is gesteld voordat kabinet-Rutte III aftrad

2 Rol van de overheid en bedrijven

2.1 Kiezers eensgezind over rol voor de overheid

We legden deelnemers de volgende tekst voor:

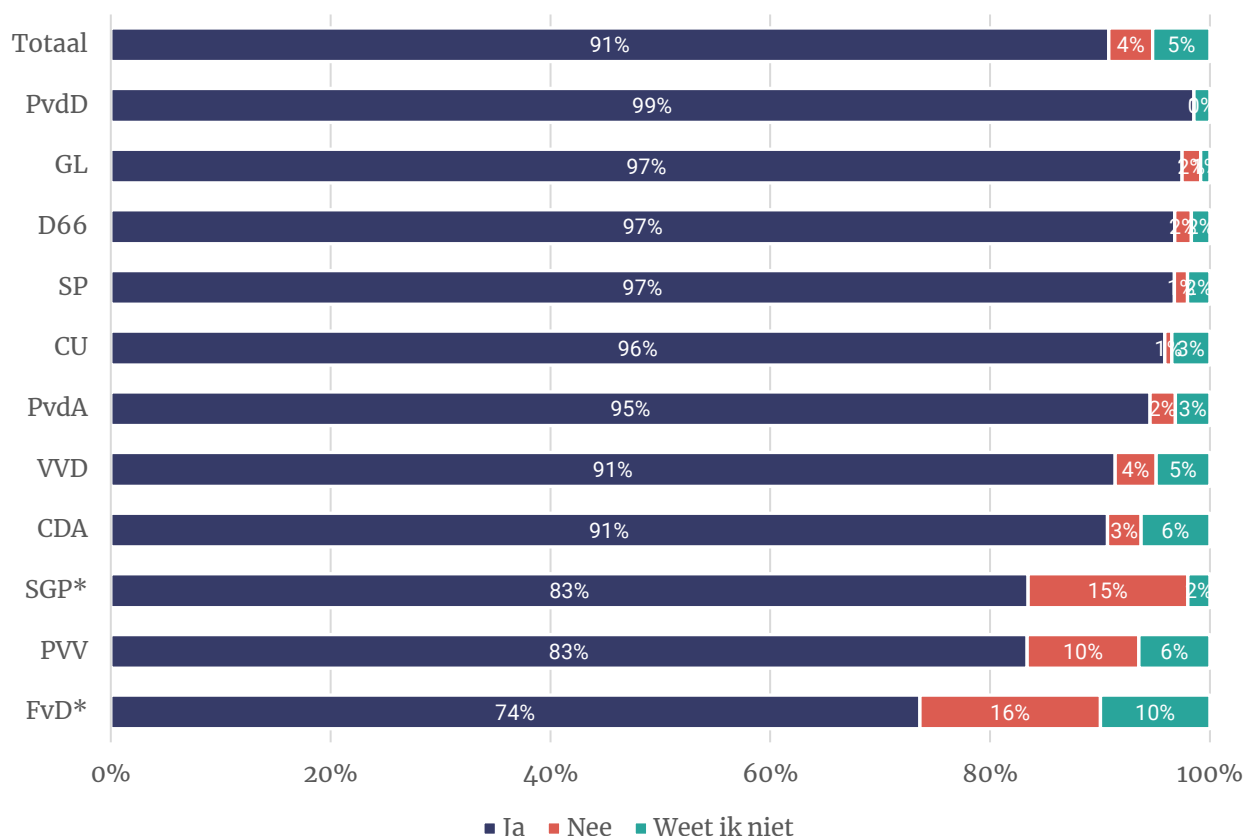
Onder de opwarming van de aarde wordt de stijging van de wereldtemperatuur verstaan. Daardoor verandert het klimaat. Eind 2015 sloten alle landen van de Verenigde Naties daarom het Klimaatakkoord van Parijs om klimaatverandering tegen te gaan. De landen hebben toegezegd om hieraan te werken. Ook Nederland.

Het klimaatakkoord is een afspraak tussen landen. Vindt u dat overheden waaronder Nederland ervoor moeten zorgen dat ook grote vervuilende bedrijven zich aan deze afspraken houden?

Meer dan 90 procent van de Nederlanders vindt dat overheden ervoor moeten zorgen dat grote vervuilende bedrijven zich houden aan de afspraken van het Klimaatakkoord van Parijs. FvD-kiezers vinden dat het minst vaak, maar nog steeds geldt dat voor drie kwart van hen (74%).

Figuur 11 – Het klimaatakkoord is een afspraak tussen landen. Vindt u dat overheden waaronder Nederland ervoor moeten zorgen dat ook grote vervuilende bedrijven zich aan deze afspraken houden?

Basis: N = 2.336

* het aantal waarnemingen voor FvD is 49 en voor de SGP 45. Bij minder dan 50 waarnemingen spreken we van indicatieve percentages.

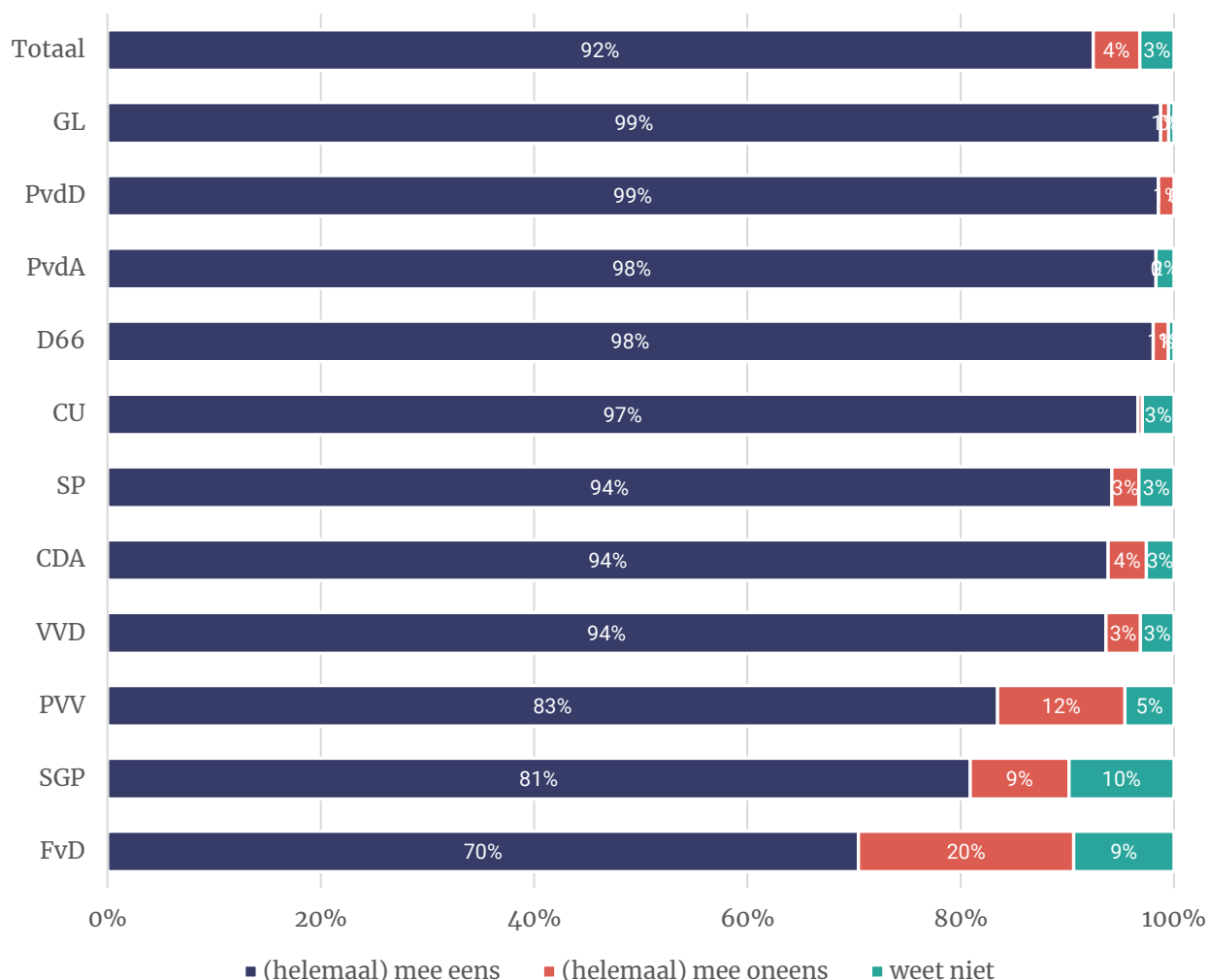

2.2 Grote bedrijven moeten meer doen tegen klimaatverandering

Grote consensus bestaat over de stelling “Grote vervuilende bedrijven moeten meer doen om klimaatverandering tegen te gaan dan ze nu doen”: van alle Nederlanders is 92 procent het hiermee eens en slechts 4 procent mee oneens. Alle kiezersgroepen zijn het in grote meerderheid eens met deze stelling. FvD-kiezers zijn het er het vaakst mee oneens, dit geldt voor een vijfde.

Figuur 12 – Grote vervuilende bedrijven moeten meer doen om klimaatverandering tegen te gaan dan ze nu doen

Basis: N = 2.336

* het aantal waarnemingen voor FvD is 49 en voor de SGP 45. Bij minder dan 50 waarnemingen spreken we van indicatieve percentages.

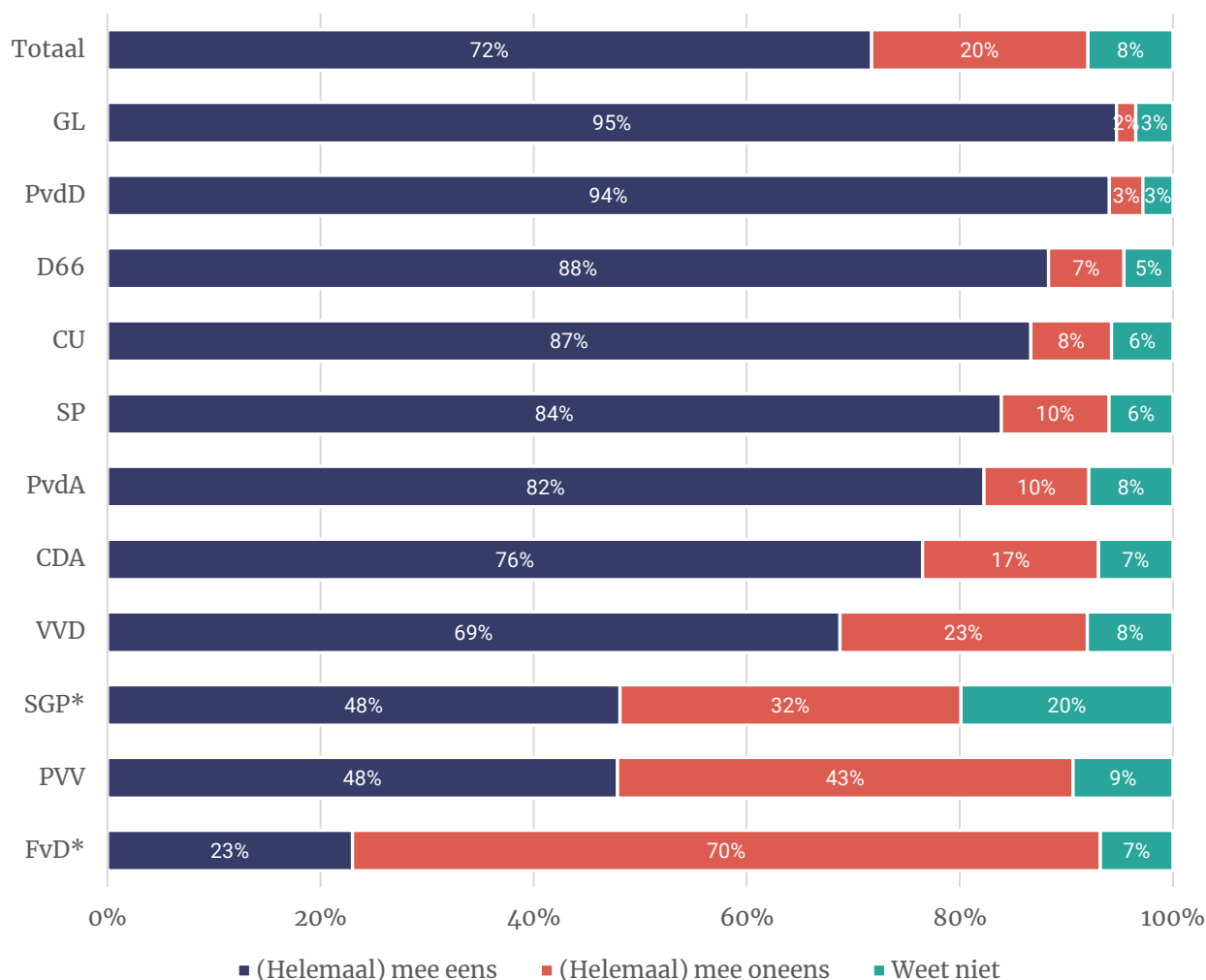
2.3 Meerderheid ziet in coronacrisis kans voor duurzame economie

Zeven van de tien Nederlanders zijn het eens met de stelling “We moeten de coronacrisis zo aanpakken dat we gelijk iets voor het klimaat doen. Deze crisis is een kans voor een duurzame economie” (72%). Een vijfde is het hiermee oneens.

GL- en PvdD-kiezers zijn het bijna unaniem eens met de stelling (94 à 95% ‘mee eens’). Ook kiezers van VVD (69%) en CDA (76%) zijn het er merendeels mee eens. Van de VVD-kiezers is een kwart het ermee oneens (23%), dat geldt voor 17 procent van de CDA-kiezers. FvD-kiezers zijn het -als enige kiezersgroep- per saldo oneens met de stelling; liefst 70 procent is het ermee oneens. PVV- en SGP-kiezers zijn het vaker eens (beide 48%) dan oneens met deze stelling (SGP, 32%; PVV 43%).

Figuur 13 – We moeten de coronacrisis zo aanpakken dat we gelijk iets voor het klimaat doen. Deze crisis is een kans voor een duurzame economie.

Basis: N = 2.336

* het aantal waarnemingen voor FvD is 49 en voor de SGP 45. Bij minder dan 50 waarnemingen spreken we van indicatieve percentages.

3 Onderzoeksverantwoording

Verantwoording

I&O Research voerde een landelijk representatief onderzoek uit onder 2.336 Nederlanders van 18 jaar en ouder. Het onderzoek vond plaats van vrijdag 8 januari tot maandag 11 januari 2021.

In totaal werkten 2.336 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan dit onderzoek. Het grootste deel hiervan is afkomstig uit het I&O Research Panel en 119 respondenten vulden de vragenlijst via het panel van PanelClix. Sommige vragen hebben een afwijkende steekproefbasis en zijn niet aan alle deelnemers gesteld. Indien dit het geval is wordt dit bij de figuur vermeld.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn gewogen op geslacht, leeftijd, regio, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2017. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee is de steekproef representatief voor de kiesgerechtigde Nederlandse inwoners (18+), voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van $n=2.000$ en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,0 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 26362-gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl